

Sygn. akt VIII U 1196/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2021 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy A. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania A. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 17 sierpnia 2020 r. **nr** (...) -2006

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że dla ponownego ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego A. J. przyjmuje wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego o wartości 87,19% (osiemdziesiąt siedem i dziewiętnaście setnych procenta).

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 1196/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 sierpnia 2020r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił A. J. ponownego ustalenia kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r., ponieważ przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego.

Odwołanie od decyzji złożył ubezpieczony.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Organ rentowy wskazał, że przedłożone przez ubezpieczonego dokumenty nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego, ponieważ okresy zatrudnienia podane w świadectwach pracy zostały uwzględnione do obliczenia kapitału początkowego. Natomiast wskazane w tych świadectwach pracy wynagrodzenie 15 zł/godz. + premia

regulaminowa nie stanowi dowodu na wykazanie wysokości zarobków za okres zatrudnienia od 3 lutego 1975r. do 29 czerwca 1977r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

decyzją z 4 kwietnia 2007r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego A. J. na dzień 1 stycznia 1999r.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 56,19%. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 106 439,52 zł.

Wyrokiem z 11 września 2007r. sygn. VIII U 1201/07 Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji, a wyrokiem z 3 grudnia 2008r.

III AUa 2317/07 Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację ubezpieczonego.

Decyzjami z 24 maja 2012r., 27 lipca 2017r. i 11 marca 2020r. organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. ostatecznie przyjmując do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od stycznia 1974r. do grudnia 1983r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 70,59%.

W dniu 31 lipca 2020r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o ponowne przeliczenie kapitału początkowego przedkładając świadectwa pracy z Przedsiębiorstwa (...) G. z 8 września 1977r. i 4 października 1977r., karty obiegowe zmian w stosunku pracy z (...) Zakładów (...).

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzję zaskarżoną.

Decyzją z 28 lipca 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 23 lipca 2017r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia organ rentowy wyliczył na podstawie art.25 i art.26 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Następnie decyzją z 13 marca 2020r. organ rentowy przeliczył emeryturę od 1 lutego 2020r.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 39032,56 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 443 149,18 zł,
- kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji wynosi 19 656,64 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 209,90 m-cy.

Wyliczona kwota emerytury wyniosła na dzień 23 lipca 2017r. – 2 390,86 zł.

Ubezpieczony od 3 lutego 1975r. do 29 czerwca 1977r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowiskach:

- od 3 lutego 1975r. do 30 czerwca 1976r. – mechanika napraw pojazdów samochodowych,

- od 1 lipca 1976r. do 30 kwietnia 1977r. – starszego mistrza warsztatu,
- od 1 maja 1977r. do 29 czerwca 1977r. – mechanika napraw pojazdów samochodowych.

W świadectwach pracy z 8 września 1977r. i 4 października 1977r. wykazano wynagrodzenie wg. grupy VIII – 15 zł/godz. plus premia regulaminowa.

Z akt osobowych wynika, że we wniosku o przyjęcie do pracy jest adnotacja, iż ubezpieczony zostaje zatrudniony ze stawką w wysokości 15,60 zł na godzinę.

Postanowieniem z 10 grudnia 2020r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu obliczenia emerytury na okoliczność odtworzenia zarobków stanowiących podstawę do obliczenia emerytury za okres od 3 lutego 1975r. do 29 czerwca 1977r., przy czym zarobek należy ustalić na podstawie układu zbiorowego pracy dla przedsiębiorstw budownictwa węglowego z uwzględnieniem zajmowanego przez ubezpieczonego stanowiska pracy przy minimalnym wynagrodzeniu przewidzianym w UZP dla danego stanowiska pracy i dodatkowych przewidzianych świadczeń (deputat węglowy), a jeżeli do zakładu pracy ubezpieczonego nie stosuje się układu zbiorowego pracy dla budownictwa węglowego, to wówczas należy przyjąć stawkę godzinową 15 zł na godzinę, a następnie obliczyć na nowo wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego i obliczyć kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r.

Biegła sądowa z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P. dokonała odtworzenia wynagrodzenia ubezpieczonego za lata sporne i przyjęła,

że ubezpieczony uzyskał wynagrodzenie w wysokości: w 1975r. – 31 650 zł, w 1976r. – 44 923 zł, w 1977r. – 23 545 zł. Biegła ustaliła, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych

z całego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu do 31 grudnia 1998r. wynosi 87,19% i został obliczony z lat 1974 – 1983. Ponownie ustalona wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 136 387,13 zł.

/ dowód z: akt ZUS, akt osobowych ubezpieczonego, zeznań biegłej sądowej H. P. /

Sąd podzielił opinię biegłej sądowej H. P., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegła w sposób czytelny i precyzyjny dokonała obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonała poszczególnych założeń.

Zastrzeżenia organu rentowego do opinii biegłej nie zasługują na uwzględnienie. Odnosnie przyjęcia stawki wynagrodzenia 15 zł/godz., to Sąd zwraca uwagę, że stawka

taka nie tylko wynika ze świadectw pracy, lecz także w aktach osobowych ubezpieczonego

ze spornego okresu zatrudnienia we wniosku o przyjęcie do pracy jest adnotacja,

iż ubezpieczony zostaje zatrudniony ze stawką w wysokości 15,60 zł na godzinę. Odnosząc się do kwestii dodatku funkcyjnego za okres zatrudnienia na stanowisku starszego mistrza, to słusznie biegła przyjęła stawkę zaszeregowania według VIII grupy – 2 500 zł i następnie dodatek funkcyjny 1 400 zł. Przyjęcie dodatku funkcyjnego w tej wysokości jest zgodne z przepisami załącznika nr 27 do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Węglowego. Przepis §27 stanowi, że poza wynagrodzeniem wynikającym z miesięcznych stawek płac zasadniczych pracownikom zajmującym stanowiska kierownicze przysługują dodatki funkcyjne wypłacane miesięcznie w wysokości podanej w tabeli, a tam dla VIII kategorii zaszeregowania przewidziano dodatek 1 400 zł. Co do kwestii deputatu węglowego to Sąd ustalił, że żona ubezpieczonego nigdy nie była uprawniona do deputatu węglowego. Z przedłożonej do akt legitymacji ubezpieczeniowej żony ubezpieczonego wynika, że była zatrudniona w zakładach, z tytułu pracy w których nie przysługiwał deputat węglowy.

Sąd zważył, co następuje.

odwołanie ubezpieczonego A. J. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 174 ust.1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2020r., poz.53) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl ust. 6 na wniosek ubezpieczonego, podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Z kolei zgodnie z ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, co ma zastosowanie przy obliczaniu kapitału początkowego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi być udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja dotycząca konkretnego pracownika stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym, a nie np. zeznania świadków, twierdzenia ubezpieczonego, gdy stosunek pracy ma charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2007r. I UK 36/07, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 4 czerwca 2014r. III AUa 1136/13).

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony domagał się ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego po uprzednim odtworzeniu wynagrodzeń z tytułu zatrudnienia od 3 lutego 1975r. do 29 czerwca 1977r. w Przedsiębiorstwie (...) w G..

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P.. Na podstawie tej opinii, którą Sąd uznał za miarodajną

w sprawie, Sąd ustalił, że przy uwzględnieniu wyliczonych przez biegłą zarobków ubezpieczonego z okresu spornego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 87,19%. Taki wskaźnik, wyższy od poprzedniego 70,59%, daje podstawę do ponownego przeliczenia kapitału początkowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka